

ÜMUMİ MƏSULİYYƏT SİĞORTASI QAYDALARI

Ümumi anlayışlar

Əgər qaydaların məzmununda başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, bu Qaydalarda istifadə olunan termin və ifadələr aşağıdakı mənaları daşıyır:

Sığortalı - sığorta haqqı ödəyən, sığorta obyektinin sığorta etdirilməsində sığorta marağı olan sığorta müqaviləsinin tərəfi;

Sığortaçı - sığorta fəaliyyətini həyata keçirmək üçün müvafiq lisenziyaya malik olan, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan sığorta hadisəsi baş verdiyi halda qanunvericiliklə və ya müqavilə ilə müəyyən olunmuş qaydada sığorta ödənişini vermək öhdəliyi daşıyan sığorta müqaviləsinin tərəfi olan yerli hüquqi şəxs;

Faydalanan şəxs(lər) - sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığorta ödənişini almaq hüququ olan şəxs;

Aktuari – qanunvericiliyə uyğun olaraq iqtisadi-riyazi hesablamalar aparmaqla sığorta haqlarının hesablanması əsaslarını müəyyən edən, həmçinin sığorta ehtiyatlarını hesablayan mütəxəssis;

Sığorta hadisəsi – qanunvericiliyə və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta ödənişinin sığortalıya, sığorta olunana və ya digər faydalanan şəxslərə ödənilməsi üçün əsas olan, sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində baş verən hadisə və ya yaranan hal;

Sığorta məbləği – sığortalanmış risklər üzrə sığortalının öhdəliyinin qanunvericilik, yaxud müqavilə ilə müəyyənləşdirilmiş məbləğlə ifadə olunan son həddi;

Sığorta tələbi – sığorta hadisəsi baş verdikdə sığortalının, sığorta olunanın və ya faydalanan şəxsin sığortalıya öz vəzifələrini qanunvericiliyə və sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq icra etməsi barədə müraciəti;

Sığorta ödənişi - sığorta hadisəsi baş verdikdə, qanunvericiliyə, həmçinin sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığortaçı tərəfindən ödənilən maliyyə kompensasiyası;

Sığorta obyekt - üçüncü şəxslərin qanuna zidd olmayan hər hansı əmlak mənafeyi;

Sığorta predmeti - üçüncü şəxslərin ölümü, bədən xəsarəti və ya əmlakına dəyən zərər, həmçinin öz işçilərinin yalnız ölümünə və bədən xəsarətinə görə Sığortalının qanunvericiliyə əsasən ödəməli olduğu pul məbləğləri;

Sığorta marağı – Sığorta marağı sığorta hadisəsinin baş verəcəyi təqdirdə sığortalının maliyyə itkisinə məruz qalması ehtimalı ilə şərtlənən və onun sığorta obyektini sığorta etdirmək hüququnun əsaslandığı mənafeidir.

Sığorta haqqı – risklərin qəbul edilməsi və ya bölüşdürülməsi müqabilində sığorta qanunvericiliyinə uyğun olaraq, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan qaydada sığortalının sığortaçıya ödəməli olduğu pul məbləği;

Sığorta riski və ya risk - sığorta obyektinə bağlı itkilərin və ya zərərlərin yaranmasına səbəb olan hadisənin baş verməsi və ya halın yaranması ehtimalı, həmçinin bu ehtimala qarsı sığortaçının üzərinə götürdüyü öhdəlik;

Sığorta tarifi - sığorta haqqının hesablanması (üçün aktuari hesablamalanmaya əsasən müəyyən edilən faiz dərəcəsi;)

Sığorta müqaviləsi - sığortalının müvafiq sığorta haqqı ödəməsi müqabilində sığorta obyektinin məruz qala biləcəyi risklərlə bağlı itkilərin, dəyən zərərin əvəzinin və ya razılaşdırılan pul məbləğinin müəyyən bir hadisənin baş verməsi əsasında ödənilməsinin sığortaçı tərəfindən öhdəlik kimi götürülməsi şərtlərinin təsbit edildiyi razılaşma;

Sığorta şəhadətnaməsi – sığorta müqaviləsinin bağlanması faktını təsdiq edən, sığortaçı tərəfindən sığortalıya və (və ya) sığorta olunana verilən sənəd;

Sığortanın müddəti – sığorta risklərinin təminatda hesab olunduğu müddət;

Azadolma məbləği - Azadolma məbləği, sığorta hadisəsi nəticəsində yaranan itkilərin və ya dəyən zərərin sığorta təminatı ilə əhatə olunmayan və sığortalının üzərində qalan hissəsidir. Azadolma məbləği hər bir halda sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq müəyyən edilən sığorta ödənişi məbləğinə tətbiq olunur

Gözləmə müddəti – gözləmə müddəti, sığorta hadisəsi nəticəsində həmin müddət ərzində yaranan itkilərin sığorta təminatı ilə əhatə olunmayan və sığortalının üzərində qalan hissəsidir.

Əhəmiyyətli hallar - Sığortaçının müqavilədən imtina etmək və ya onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən hallar əhəmiyyətli sayılır;

Sığortanın ərazisi - sığorta obyektinin sığortalanmış hesab olunduğu müəyyən ərazi hüddüdlən.

Xüsusi anlayışlar

Bədən xəsarəti – Bədən xəsarəti dedikdə, psixi zədələnmə, psixi sarsıntı və şok da daxil olmaqla, ölüm,xəsarət,xəstəlik və ya bu cür xəsarət və ya xəstəlik nəticəsində ölüm və ya xəstəlik başa düşülür;

Biznes fəaliyyəti - Sığortalının şəhadətnamədə göstərilən biznes fəaliyyəti, o cümlədən, aşağıdakılar başa düşülür:

İşçi - Biznes fəaliyyətini həyata keçirərkən və bununla bağlı olaraq, Sığortalının rəhbərliyi və nəzarəti altında olan və işləyən aşağıdakı şəxslər başa düşülür:

Maliyyə itkiləri – maliyyə (pul) və ya iqtisadi itki.

Əmlak zərəri - real əmlaka dəyən, itziyandır.

Hüquqi xərclər - sığorta hadisəsi nəticəsində Sığortalıya qarşı irəli sürülən iddiaların araşdırılması və müdafiəsi üçün sığortaçının razılığı ilə Sığortalı tərəfindən çəkilən zəruri xərclər.

Məhkəmə işi – məhkəmə çəkişməsi, arbitraj, vasitəçilik, məhkəmə qərarı və ya mübahisə halının digər vasitəsi başa düşülür.

Dənizdə iş - gedib gəlmək məqsədilə daşıma vasitəsindən quruya enənədək daşıma vasitəsinə minmə; dənizdəki hər hansı struktur, platforma, qurğu və ya yaşama gəmisi arasında tranzit; dənizdəki hər hansı strukturda, platformada, qurğuda və ya yaşama gəmisində ie.

İstehlakçı -malları, işləri və xidmətləri sifariş verən və ya mallardan, işlərin nəticələrindən və xidmətlərdən istifadə (istehlak) edən istənilən hüquqi-təşkilati mülkiyyət formasına malik hüquqi və ya fiziki şəxs.

İstehsalçı - istehlakçılara satılması üçün nəzərdə tutulan malları (məhsulları) istehsal edən istənilən hüquqi-təşkilati mülkiyyət formasına malik hüquqi və ya fiziki şəxs.

İcraçı - əvəzli müqavilə üzrə istehlakçı üçün işləri icra edən və ya xidmətlər göstərən istənilən hüquqi-təşkilati mülkiyyət formasına malik hüquqi və ya fiziki şəxs.

Satıcı - alqı-satqı müqaviləsi üzrə malları realizə edən istənilən hüquqi-təşkilati mülkiyyət formasına malik hüquqi və ya fiziki şəxs.

İş - maddi nəticələri istifadəyə (istehlaka) verilən, sifarişçinin tapşırığı ilə icraçının işi.

Xidmət - icraçının maddi nəticə saxlamayan fəaliyyəti (konsultasiya, tibb, baytar, sanitariya-gigiyena xidmətləri, təhsil, rabitə xidmətləri, rielterlərin, qiymətləndiricilərin, auditorların və digərlərinin xidmətləri, podrat, sığorta, elmi-tədqiqat, təcrübə-konstruktor və texnoloji işlərin icrasına dair, daşınma, nəqliyyat ekspedisiyası, bank əmanəti, bank hesabı, hesablaşma, saxlanma, tapşırıq, komissiya və əmlakın etibarnamə əsasında idarə olunması müqavilələri üzrə göstərilən xidmətlər), nəticəsi istehlakçılar tərəfindən istifadə olunması.

Məhsulun keyfiyyəti - malın (işin, xidmətin) müəyyən edilmiş və ehtimal olunan təlabata və həmçinin təhlükəsizlik tələblərinə cavab vermə qabiliyyəti ilə bağlı keyfiyyətlərinin məcmusu.

Standart – dövlət standartı, sanitariya normaları və Qaydaları, inşaat normaları və Qaydaları və qanunvericiliyə uyğun olaraq malların, işlərin, xidmətlərin keyfiyyətinə dair tələbləri müəyyən edən digər sənədlər.

İcbari sertifikatlaşdırma - malın (işin, xidmətin) standartın icbari tələblərinə uyğunluğunun buna səlahiyyəti olan orqan tərəfindən təsdiq olunması.

Faydalanan şəxslər qarşısında malların, işlərin, xidmətlərin keyfiyyətinə görə məsuliyyət - Sığortalının çatışmazlıqlarla icra və realizə etdiyi mallardan, xidmətlərdən, işlərin nəticələrindən zərər çəkən şəxsin istifadə (istehlak) etməsi nəticəsində Sığortalının həmin şəxsin həyatına, səhhətinə və ya əmlakına zərər vurması nəticəsində ortaya çıxacaq Sığortalının qanunvericiliyə əsasən maddi zərəri ödəmək öhdəliyi.

Malın, işin, xidmətin çatışmazlığı - malın (işin, xidmətin) qanunla nəzərdə tutulmuş və ya qanunun müəyyən etdiyi qaydada qəbul edilmiş icbari tələblərə, bu cür malın (işin, xidmətin) nəzərdə tutulduğu istifadə məqsədinə və ya müqavilə bağlanarkən istehlakçının satıcıya (icraçıya) bildirdiyi məqsədlərə və ya mal nümunəyə və ya təsvirə əsasən satıldıqda, nümunəyə və ya təsvirə uyğun olmaması.

Malın (işin, xidmətin) əhəmiyyətli çatışmazlığı – düzəlməz, və ya ölçüyə gəlməyən vaxt sərf etmədən düzəlməyən və ya dəfələrlə aşkar edilən və ya dəf edildikdən sonra təkrar ortaya çıxan çatışmazlıq.

İstifadə müddəti – məhsulun (işin nəticəsinin, xidmətin) təyinatı üzrə təhlükəsiz və səmərəli istifadəsinin mümkün olduğu istehsalçı (icraçı) tərəfindən müəyyən olunmuş və müraciət edən texniki

sənədlərdə göstərilmiş müddət. İstehsalçı (icraçının) müəyyən etdiyi xidmət müddəti olmadıqda, qüvvədə olan qanunvericiliklə müəyyən olunmuş müddət tətbiq olunur.

Zəmanət müddəti – məhsulun (işin nəticəsinin, xidmətin) gizli çatışmazlıqlarının aşkar olunması üçün istehsalçı (icraçı) tərəfindən müəyyən olunmuş müddət, bu müddət ərzində istehlakçı qanunvericiliklə

nəzərdə tutulmuş tələbləri irəli sürə bilər. İstehsalçı (icraçının) müəyyən etdiyi zəmanət müddəti olmadıqda, qüvvədə olan qanunvericiliklə müəyyən olunmuş müddət tətbiq olunur. Zəmanət müddəti malın istehlakçıya satıldığı (işin, xidmətin nəticəsinin qəbul edildiyi) gündən, bu tarix müəyyən edilə bilmədikdə - istehlakçı üçün malın istehsal olduğu və ya işin (xidmətin) icrasının bitdiyi gündən başlayır. Əgər mal nümunə üzrə (poçt vasitəsilə) satıldıqda, zəmanət müddəti mal istehlakçıya çatdırıldığı tarixdən; mövsümlük məhsullar üçün zəmanət müddəti istehlakçı tərəfindən istifadə olunacaq yerin iqlim şəraitindən aslı olaraq, müvafiq mövsüm başlandıqda, başlayır. Malın xüsusi quraşdırılması tələb olunursa, zəmanət müddəti onun qoşulduğu və ya quraşdırıldığı gündən etibarən başlayır.

BÖLMƏ A - SIĞORTA PREDMETİ VƏ SIĞORTA TƏMİNATININ ƏHATƏ DAİRƏSİ

1.1. Bu Qaydalar üzrə sığorta predmeti sığorta müqaviləsi üzrə sığortalanan əmlak əmlak mənafeələrinin aid olduğu fiziki şəxsdir.

1.2. Bu sığorta Qaydaları ilə iş yerində əmlak müqaviləsi əsasında vəzifələrini yerinə yetirərkən baş vermiş iş qəzası nəticəsində bədən xəsarəti almış və həlak olmuş işçilərə və yaxud varislərinə işəgötürənin ödəməli olduğu zərər sığorta şəhadətnaməsində göstərilən məbləğdə və şərtlərdə təminat verilir.

Sığotaçı, bu sığorta növü ilə əlaqədar ortaya çıxan mübahisələrdə sığortalıya qarşı iddia qaldırıldıqda məhkəmə xərclərini və vəkil haqlarını ödəməyi öhdəsinə götürür. Lakin bütün göstərilən xərclər sığorta ödənişi də daxil olmaqla, sığorta məbləğindən çox ola bilməz.

1.3. Bu Qaydalarla müəyyən olunan sığorta növü sinifinə görə işəgötürənin məsuliyyətinin sığortası sinifinə aid edilir.

2. ƏLAVƏ SIĞORTA HAQQI MÜQABİLİNDƏ SIĞORTA TƏMİNATINA DAXİL EDİLƏN ZƏRƏRLƏR

Aşağıda göstərilən hallar üçün məsuliyyət yalnız əlavə sığorta haqqı müqabilində sığorta təminatına daxil edilə bilər:

2.1. İşəgötürən tərəfindən ayrılmış nəqliyyat vasitəsi ilə işçilərin kollektiv şəkildə iş yerinə gətirilib- aparılması zamanı baş verən qəzalar;

2.2. İşçilərin işəgötürən tərəfindən ezam edildikləri yerlərdə əsas işlə bağlı olmayan fəaliyyətlə məşğul olduqları zaman baş verən qəzaları;

2.3. Azərbaycan Respublikasının ərazi hüduqlarından kənarında baş verən iş qəzaları;

2.4. Peşə xəstəlikləri;

2.5. Mənəvi ziyanla bağlı ödəniş tələbləri.

3. SIĞORTA TƏMİNATINA DAXİL OLMYAN HALLAR (İSTİSNALAR)

Aşağıda göstərilən hallarda əlaqədar tələblər (əgər əlavə razılaşma yoxdursa) sığorta təminatına daxil edilmir:

3.1. Qəsdən və şüurlu surətdə göstərilən hadisələr;

3.2. Müqavilə şərtlərinə və yaxud xüsusi bir müqaviləyə əsaslanıb sığortalının öz mülkü məsuliyyət həddini aşması;

3.3. Müharibə, hərbi əməliyyatlar, istila, xarici düşmən basqını (müharibə elan edilib-edilməməsindən asılı olmayaraq), vətəndaş müharibəsi, inqilab, üsyan, ixtişaş və bunların qarşısının alınması və ya yatırılması məqsədilə keçirilən inzibati və hərbi tədbirlər;

3.4. İşəgötürənin fəaliyyət sahəsinə daxil deyildirsə, hər hansı nüvə partlayışı, radiasiya və işəgötürənin fəaliyyət sahəsinə daxil olub-olmamasından asılı olmayaraq radiaktiv çirklənmələr və bunlarla əlaqədar görülən hərbi və inzibati tədbirlər.

3.5. Peşə Xəstəliyi

Peşə xəstəliyindən, o cümlədən, lakin bunlarla məhdudlaşmadan asbest, silikoz, pnevmokonioz, bissinoz və ya işdə peşə təhlükələri nəticəsində xəstəlikdən irəli gələn hər hansı məsuliyyət.

3.5.1. Dənizdə İş

Hər hansı işçinin dənizdə icə cəlb olduğu əsnada məruz qaldığı təsadüfi bədən xəsarəti. Lakin şəhadətnamədə dənizdə iş üzrə təminat qeyd olunmuşda, bu istisna tətbiq olunmur.

3.5.1.2. Sosial Müdafiə Subriqasiyası

Azərbaycan Respublikasında və ya işçilər Azərbaycan Respublikası ərazisindən kənar olarkən də təminat altında olduqlarında hər hansı digər ölkənin hər hansı hökumət orqanı tərəfindən tətbiq olunan mövcud əmək qanunlarının pozulmasına görə cərimələr, sosial müdafiə idarəsi tərəfindən irəli sürülmüş subroqasiya iddiaları və ya məhkəmə işləri üzrə.

3.5.1.3. Müharibə və Terrorizm

Müharibənin, terrorizmin, müdaxilənin, xarici düşmənin hərəkətinin, düşmənçiliklərin (müharibə elan olunub olunmamasından asılı olmayaraq), vətəndaş müharibəsinin, qiyamın, inqilabın, qiyamçı və ya hərbi və ya uzurpasiya hakimiyyətinin hər hansı nəticələri

3.5.1.4. Təminatın genişləndirilməsi

Bu şərtlərin bütün müddəaların, şərtlərinə və istisnalarına əsasən təminat aşağıdakı kimi genişləndirilməsidir. Bu istisnalara əsasən edilmiş bütün ödənişlərin cəmi sığorta məbləğinə əlavə deyil, onun bir hissəsidir. Genişləndirmələrə də azadolma tətbiq olunur.

3.5.1.5. Məhkəmədə iştiraka görə kompensasiya

Bu təminata (işəgötürənin Məsuliyyəti) əsasən qeyd olunmuş və təminat verilmiş məhkəmə işi ilə əlaqədar şirkətin konkret yazılı tələbinə əsasən hər hansı sığortalının məhkəmədə şahid qismində iştirak etməsi halında şirkət sığortalıların işdə olmadıqlarına görə bütün ağılabatan xərcləri iştirakın tələb olduğu hər bir gün üçün ödəyir.

4.1. Sığorta hadisələri

4.1.1 .Bu şərtlərə əsasən Sığortalının istehsal və realizə etdiyi malın, icra etdiyi işin, göstərdiyi xidmətin çatışmazlığı və ya Sığortalının mallar, işlər, xidmətlər haqqında dürüst və ya kafi olmayan

məlumat verməsinin səbəb olduğu faydagötürənin ölümü, səhhətinə və ya əmlakına zərərin vurulmasının Sığortalı tərəfindən ödənilməsi ilə bağlı ortaya çıxmış Sığortalının öhdəlikləri üzrə məsuliyyət riski sığortalana bilər.

4.1.2. Sığortaçının keyfiyyətinə görə məsuliyyəti üzərinə götürdüyü malları, işlərin, xidmətlərin konkret siyahısı müqavilə bağlanarkən tərəflərin razılığına əsasən müəyyən edilir.

4.1.3 Bu şərtlərə əsasən sığorta hadisəsi sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş hadisələrin baş verməsi nəticəsində zərər çəkən şəxslərə (Faydagötürənlərə) zərər vurulması nəticəsində ortaya çıxan öhdəliklər üzrə Sığortaçının əvvəlcədən verilmiş razılığına əsasən Sığortalı tərəfindən tanınan və ya məhkəmə qərarı ilə müəyyən edilən məsuliyyətin yaranma faktıdır.

4.1.4. Bu şərtlərə əsasən aşağıdakıların nəticəsində məsuliyyətin yaranması sığorta hadisələri hesab edilir:

a) aşağıdakıların səbəb olduğu Faydagötürənlərin ölümü və ya bədən xəsarəti (ölüm, xəsarət, əmək qabiliyyətinin itirilməsi, fiziki əziyyət):

- malların, işlərin, xidmətlərin çatışmazlığı;

- mallar, işlər, xidmətlər və ya onların istehsalçıları, satıcıları və icraçıları və ya onların iş rejimi, icbari sertifikatlaşdırmanın aparılması, saxlanma şəraiti, daşınması və məhsulun təhlükəsiz istismarı haqqında dürüst və kafi olmayan məlumatın verilməsi;

Aşağıdakılar nəticəsində Faydagötürənlərin əmlakına zərər vurulması:

- malların, işlərin, xidmətlərin çatışmazlığı;

- mallar, işlər, xidmətlər və ya onların istehsalçıları, satıcıları və icraçıları və ya onların iş rejimi, icbari sertifikatlaşdırmanın aparılması, saxlanma şəraiti, daşınması və məhsulun təhlükəsiz istismarı haqqında dürüst və kafi olmayan məlumatın verilməsi.

5.1. Bu şərtlərə əsasən Sığortaçı aşağıdakılara təminat verir:

5.1.1 Faydagötürənlərin əmlakına vurulmuş zərərlə (itki, məhv olma, zədələnmə və s.) bağlı itki;

5.1.2. Faydagötürənlərin ölümü və ya onlara bədən xəsarətinin vurulması nəticəsində ortaya çıxan itki;

5.1.3. Bu cür xərclər sığorta ödənişi məbləği ilə birgə müqavilədə müəyyən olunmuş sığorta məbləğini (sığorta ödənişi həddini) aşmadıqda, sığorta hadisəsi nəticəsində istehlakçılara dəymiş zərərin ödənilməsinə dair işlər üzrə sığortalının məhkəmə xərcləri.

5.1.4. Zərərin vurulmasına görə Sığortalının məsuliyyəti onların keyfiyyətinə dair tələblərin pozulmasının nəticəsi olaraq mallarda, işlərdə, xidmətlərdə istehsalat, konstruksiya, resept və ya digər çatışmazlıqlar olduqda və həmçinin faydagötürənin əmlakına zərərin vurulmasına (onun itkisi, ona zərər vurulması və s.), ölümünə, səhhətinə zərər vurulmasına səbəb olmuş mallar, işlər, xidmətlər haqqında dürüst və ya kafi olmayan məlumatın verilməsi.

5.1.5. Sığorta ancaq sığorta müqaviləsi qüvvədə olduğu müddət ərzində baş vermiş sığorta hadisələrinə təminat verir. Bununla belə zərər vurma halının bu şərtlərə əsasən sığorta hadisəsi hesab edilməsi üçün aşağıdakıların sığorta müddəti çərçivəsində olması zəruridir:

- malların istehsalçılarının və ya satıcılarının məsuliyyəti sığortalandıqda- istehlakçılara realizasiya tarixi;

- işlərin (xidmətlərin) icraçılarının məsuliyyəti sığortalandıqda - işin, xidməti nəticələrinin qəbul edildiyi tarix.

5.1.6. Bu qaydalara əsasən aşağıdakı şərtlərlə Sığortalının məsuliyyət riski sığortalana bilər:

- məhsul təsis olunmuş (kütləvi və ya seriyalarla) istehsalatda istehsal olunduqda və ya malın istehsalçısı müəyyən olunmuş qaydada təsdiq edilmiş əmtəə nişanına malik olduqda. Ayrı-ayrı hallarda tərəflərin razılığına əsasən tək və ya unikal məhsulun keyfiyyətinə görə məsuliyyət sığortalana bilər;
  - nüvə partlayışının, radiasiyanın və ya radioaktiv çirklənmənin təsiri;
  - pozulmalarının sığorta hadisəsinə səbəb olduğu və ya cinayət kimi tövsiyə edilən, qanunun, qərarların, idarə normativ sənədlərinin, standartların, qaydaların texniki şərtlərin, talimatların və digər sənədlərin müddəalarına Sığortalının və ya onun işçilərinin (nümayəndələrinin) riayət etməməsi;
  - malların, işlərin, xidmətlərin istehlakçıların qəsdən edilmiş əməlləri. Bu halda ehtimal olunan zərərin baş vermə ehtimalını artıran və bu cür əmələ görə məsuliyyət daşıyan şəxs tərəfindən qəsdən yol verilən (istehlakçıların texniki və ya digər kömək üçün bu sahədə mütəxəssis olmayan şəxslərə müraciət etmələri, texniki cəhətdən mürəkkəb məmulatlarda zavod plomblarının müstəqil şəkildə sökülməsi, komponentlərin müstəqil şəkildə və ya mütəxəssis olmayan şəxslərin köməyi ilə çıxarılması və ya dəyişdirilməsi və s.) hərəkətlər;
  - Sığortalının sığorta hadisəsi ilə birbaşa səbəb-nəticə əlaqəsində olan qəsdən əməllər törətməsi;
  - Faydagötürənin mallardan, işin, xidmətin nəticələrindən istifadə və ya onları saxlama və utilizasiyasına dair müəyyən edilmiş qaydaları pozması, mallardan, işin, xidmətin nəticələrindən təyinatları üzrə istifadə etməməsi;
  - Onların realizasiyasından əvvəl və ya sığorta müqaviləsi bağlananadək Sığortalıya və ya onun işçilərinə (nümayəndələrinə) məlum olan malların, işlərin, xidmətlərin çatışmazlıqları;
  - Sığortalının malların, işlərin nəticələrinin geri çağırılması, sığorta hadisəsinədək ona məlum olan malların (xidmətlərin) təhlükəli xüsusiyyətləri barədə istehlakçıya məlumat vermə öhdəliyini icra etməməsi;
  - Sığortalının anbarlarında sığortalanan malların səhv şəkildə saxlanması;
  - istehlakçının malları, işlərin, xidmətlərin nəticələrinin eksperimental və ya tədqiqat işlərində tətbiq etməsi;
  - onlara riayət olunması malların, işlərin nəticələrinin təhlükəsiz istifadəsi üçün zəruridirsə, malların saxlanması, daşınmasının və utilizasiyasının xüsusi qaydalarının istehlakçılara çatdırılmaması;
  - sığorta hadisəsinin baş vermə ehtimalını artıran, Sığortaçının aradan qaldırılmalarının zərurətini Sığortalıya bildirdiyi Sığortaçı tərəfindən aşkar olunmuş amil və halların Sığortaçı ilə razılaşdırılmış müddət əzində aradan qaldırılması üzrə tədbirlərin Sığortalı tərəfindən görülməməsi; müvafiq orqanlar tərəfindən verilmiş göstərişlərin Sığortalı tərəfindən icra olunmaması;
  - dövlət orqanlarının, yerli özünüidarəetmə orqanlarının və ya bu orqanların vəzifəli şəxslərinin qeyri-qanuni hərəkətləri (hərəkətsizliyi), o cümlədən, qeyd olunan orqanlar və vəzifəli şəxslər tərəfindən qanunlara və ya digər hüquqi aktlara uyğun olmayan sənədlərin buraxılması;
  - qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş təzminat hədd və məbləğlərindən artıq həcmdə zərərin ödənilməsinə dair istənilən tələblər;
  - mallar, işlər, xidmətlər haqqında həqiqətə uyğun olmayan məlumatların, o cümlədən, malların keyfiyyəti, xüsusiyyətləri, texniki göstəriciləri, xidmət (istifadə) müddəti haqqında yalnız məlumatın yayılmasının, həmçinin məhsulun bəyan edilmiş məlumata uyğunsuzluğunun səbəb olduğu zərərin ödənilməsinə dair tələblər və ya iddialar;
  - buna səlahiyyəti olmayan və ya təlimatlandırma, yenidən hazırlanma vaxtını keçirmiş və həmçinin psixi pozğunluqlardan, epilepsiyadan və digər xəstəliklərdən əziyyət çəkən şəxslərin istehsalatda (işlərin icrasında, xidmətlərin göstərilməsində) iştirakı;
  - sığorta müqaviləsi bağlanarkən müəyyən edildikdə, sığortalının qüvvədə olduğu ərazidən kənarında vurulmuş zərərin ödənilməsinə dair tələblər.
- 6.1. Bu şərtlərlə nəzərdə tutulan sığorta aşağıdakılarla bağlı itkilərə təminat vermir:
- torpağa, atmosfərə və ya su mühitinə tüstünün, buxarların, hisin, turşuların, qələvilərin, toksik kimyəvi maddələrin, mayələrin və ya qazların, tullantıların və digər zəhərləyici və çirkləndirici maddələrin sızması və ya atılması, lakin bu istisna Sığortalının məsuliyyəti təsadüfi və gözlənilməz xarakter daşıyan qeyd olunan sızma və ya atılmaların nəticəsində yarandıqda, tətbiq olunmur;
  - Sığortalanmamış mallar, işlər, xidmətlər üzrə Sığortalının üzərinə götürdüyü zəmanət və oxşar öhdəliklər və ya zəmanət müqavilələri üzrə tələblər;

- Sığortalıya işləyən şəxslərin əmək müqavilələri ilə nəzərdə tutulmuş öhdəliklərin icrası zamanı onlara dəymiş zərərin ödənilməsinə dair tələbləri. Lakin zərər onlara iş vaxtından kənar və vəzifə öhdəliklərinin icrası bağlı olmayaraq dəymişdirsə, bu cür zərər bu şərtlərin müddəalarına əsasən ödənilir;
  - eyni Sığortaçı tərəfindən sığortalanmış Sığortalıların bir-birinə qarşı tələbləri;
  - faydagötürənin maldan ona məlumat verilmiş və ya ona istehsalçı tərəfindən təqdim olunmuş sənədlərdə göstərilmiş təyinatı üzrə və ya istehsalçının qaydalarına uyğun istifadə etməməsi nəticəsində dəymiş zərər;
  - faydagötürənin mallardan, işin, xidmətin nəticələrindən istifadə zamanı sığortalı tərəfindən xəbərdar edildiyi zəruri ehtiyat tədbirlərinə riayət etməməsi nəticəsində dəymiş zərər;
  - faydagötürənin mallardan, işin, xidmətin nəticələrindən qanuna zidd əməllərin törədilməsi üçün istifadə etməsi nəticəsində dəymiş zərər;
  - sığortalının məhsulunun istifadəsinin mümkün olmaması, dövrüyyədən çıxarılması, geri çağırılması, yoxlanması, təmir olunması, dəyişdirilməsi, komplektləşdirilməsi, kənarlaşdırılması və ya aradan qaldırılması ilə, o cümlədən, müvafiq dövlət orqanlarının göstərişi ilə bağlı məsrəf və xərclərin vurduğu istənilən zərər - bu cür məhsullar malların, işlərin, xidmətlərin bilinən və ya ehtimal olunan nöqsan, çatışmazlığı, standartlara uyğunsuzluğu və ya təhlükəli xüsusiyyətləri ilə bağlı bazardan və ya istismardan (istifadədən) geri çağırıldıqda;
  - faydagötürənin realizasiya üçün nəzərdə tutulmamış mallardan, işlərin, xidmətlərin nəticələrindən istifadə etməsi nəticəsində dəymiş zərər;
  - xüsusi olaraq hava gəmilərində və kosmik aparatlarda istifadə və ya quraşdırılma üçün təchiz olunmuş və bu cür gəmilərin və ya aparatların naviqasiya və uçuş keyfiyyətlərinə təsir edə bilən mahsulların istifadəsi;
  - asbestdən və ya asbest ehtiva edən istənilən materiallardan istifadə.
- 6.2. Konkret sığorta müqaviləsi bağlanarkən Sığortaçının öhdəliklərinin həcmindən əlavə istisnalar nəzərdə tutula bilər.

BÖLMƏ D - PEŞƏ MƏSULİYYƏTİ SİĞORTASI

7.1. Sığorta hadisələri

7.1.1. Sığortaçı, yaranan hüquqi məsuliyyət aşağıdakı tələblərə cavab verdikdə, Sığortalıya onun hüquqi məsuliyyət daşdığı zərərlərin əvəzini ödəmək üçün (iddiəçinin xərcləri, rüsumları və məsrəfləri daxil olmaqla) müqavilədə göstərilən qaydada sığorta ödənişi verməyi öhdəsinə götürür:

-İddia təminatı daxil edilən zərərlər üçün olmalıdır (iddiəçinin xərcləri və Sığortalının qəbul edilmiş müdafiə xərcləri və məsrəfləri də daxil olmaqla);

-İddia müqavilə müddəti ərzində ilkin olaraq, Sığortalıya qarşı qaldırılmalıdır;

-İddia Sığortalının xidmətçiləri və ya işçilərinin səhlənkar əməli, səhvi və ya qüsuru nəticəsində yaranan maliyyə xərcləri üçün ortaya çıxmalıdır;

8.1. Xüsusi İstisnalar

8.1.1. Bu bölməyə aşağıdakı iddialara görə məsuliyyət halları daxil edilmir:

- Üçüncü şəxsin öz hüquqlarından imtina etməsi və ya azad edilməsindən yaranan məsuliyyət (həmin məsuliyyətin hüquqlardan imtina və ya azad edilmə olmaması hallarında da mövcudluğu sübut olunmamışdırsa);

- Sığortalının, onun rəhbərinin, işçisinin yaxud Sığortalının) sub-podratçısının və ya agentinin qeyri-dürüst, saxtakar hərəkətləri, cinayətkar və ya qərəzli əməlləri və ya səhvləri nəticəsində ortaya çıxan hər hansı hüquqi məsuliyyət;

9.1 Ümumi istisnalar:

9.1.1. Sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa aşağıdakı sadalananlar nəticəsində baş verən itki və ziyanlar Sığortaçı tərəfindən ödənilmir:

9.1.2 Terror aktı, istənilən növ müharibə, istənilən növ hərbi hərəkətlər, həmçinin manevrlər və ya digər hərbi tədbirlər, tətillər, üsyan, iğtişah və s. bu kimi hallar;

9.1.3 Müsadirə, həbs, müvafiq səlahiyyətli orqanın sərəncamı ilə əmlakın məhv edilməsi və ya zədələnməsi;

9.1.4 İstənilən formada nüvə enerjisinin təsiri;

9.1.5 Sığortalının və ya faydalanan şəxsin yaxud onların tapşırığı ilə digər şəxslərin qərəzli hərəkəti, qəsd;

10. Sığorta müqaviləsi

10.1 Sığorta müqaviləsinin bağlanması

10.2. Sığorta müqaviləsi Sığortalının yazılı ərizəsi əsasında bağlanır. Ərizə sığorta müqaviləsinin ayrılmaz tərkib hissəsi və əsasını təşkil edir.

10.3. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən Sığortalı sığortaya qəbul edilən əmlaka dair riskin dərəcəsinin müəyyən edilməsi üçün əhəmiyyətli və ona məlum olan bütün hallar haqqında Sığortaçıya məlumat verməlidir. Sığortalının ərizə formasında qeyd etdiyi hallar həmçinin əhəmiyyətli hallar hesab edilir.

Sığorta müqaviləsi bağlandıqdan sonra Sığortalının Sığortaçıya bilərəkdən yalan məlumatlar verməsi müəyyən edilərsə, Sığortaçı müqavilənin etibarsız hesab edilməsini tələb edə bilər.

10.4. Sığorta müqaviləsinin bağlanması faktı sığorta qaydaları əlavə edilməklə, Sığortalıya verilən sığorta şəhadətnaməsi ilə təsdiq edilir.

11. Sığorta müqaviləsinin tərəfləri

11.1. Sığortaçı

11.1.1 Bu Qaydalara əsasən Sığortaçı "Meqa Sığorta" ASC-dir.

11.2. Sığortalı

11.2.1. Sığortalı dedikdə, aşağıdakılar başa düşülür:

-Şəhadətnamədə göstəriləni kimi Sığortalı;

-Hüquqi məsuliyyət daşıdıqları dərəcədə, lakin iddia və ya məhkəmə işi sığortalıya qarşı qaldırılsaydı, sığortalının təminatına müqaviləsinə əsasən sahib olacağı təminat həddində:

(i) Sığortalının hər hansı direktoru, partnyoru və ya işçisi; və

(ii) Sığorta Etdirənin bufetinin, sosial, idman və xeyriyyə təşkilatlarının, ilkin yardım, tibbi, təhlükəsizlik, yanğın və təcili tibbi yardım xidmətlərinin hər hansı məmuru, komitə üzvü və ya könüllü köməkçisi (lakin peşəkar səviyyədə fəaliyyət göstərən tibbi praktikantlar istisna olmaqla);

12. Sığorta haqqı

12.1. Sığorta haqqı sığorta tariflərinə əsasən hesablanır.

12.2. Sığorta haqqı bir dəfəyə ödənilir və ya tərəflərin razılığına əsasən hissə-hissə ödənilə bilər.

12.3 Sığorta haqqının ödənilməsi gün, pul vasitəsinin Sığortalının bank hesabına və ya kassasına daxil olduğu gün hesab olunur.

12.4 Müqavilədə başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta müqaviləsi sığorta haqqının ilk hissəsinin və ya tam ödənilməsi gün saat 24:00-da, lakin şəhadətnamədə göstərilmiş sığorta müddətinin başlanma tarixindən tez olamayaraq qüvvəyə minir.

12.5 Sığorta haqqı və ya onun növbəti hissəsi sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətə qədər ödənilmədikdə və ya sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulduğundan daha az məbləğdə ödənilmədikdə, sığorta

müqaviləsində sığorta haqqının və ya onun növbəti hissəsinin ödəniş günü kimi nəzərdə tutulmuş tarixdən sonrakı gün saat 24:00-dan Sığortaçı sığorta ödənişi vermək öhdəliyindən azad edilir.

12.5.1. Bu halda sığortaçı onun ödənilməsi üçün bu qaydaların 8.5.2-ci maddəsinin tələbini nəzərə alaraq, yazılı surətdə 15 gündək əlavə müddət müəyyən edə bilər.

12.5.2 Hər bir halda sığorta haqqı və ya onun razılaşdırılmış ilk hissəsi sığorta müqaviləsi bağlandığı gündən 1 aydan gec olmayaraq ödənilməlidir.

12.2 Sığortalı sığorta haqqını və ya onun növbəti hissəsini sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətdə ödənilmədikdə, Sığortaçı sığorta müqaviləsinə xitam verə bilər və ya birtərəfli qaydada müqavilənin icrasından imtina edə bilər.

13. Sığorta ərazisi.

13.1. Sığorta ərazisi- sığorta müqaviləsi ilə razılaşdırılmış ərazi hüduqlarında təminatda hesab olunur.

10. Sığorta müddəti

10.1 sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, sığorta müqaviləsinin bağlandığı gün saat 24:00-da başlanır və, sığorta müqaviləsinə əsasən həmin müqavilənin qüvvədə olduğu sonuncu gün saat 24:00 da başa çatır.

12. Azadolma məbləği və/və ya gözləmə müddəti

12.1. Sığorta müqaviləsində şərtli və ya şərtsiz azadolma məbləği, həmçinin gözləmə müddəti Sığortalı ilə Sığortaçı arasındakı razılığa əsasən müəyyən oluna bilər.

12.2. Şərtli azadolma məbləğinin nəzərdə tutulması halında, sığorta hadisəsi nəticəsində dəyən zərərin həcmi həmin məbləğdən çox olduqda, zərər məbləğindən azadolma məbləği çıxılır.

12.3. Şərtsiz azadolma məbləği nəzərdə tutulduqda, həmin məbləğ hər bir halda zərər məbləğindən çıxılır.

12.4. Şərtli gözləmə müddəti müəyyən edildikdə, sığorta hadisəsinin nəticələrinin həmin müddətə bərabər və ya ondan artıq müddətdə davam etməsi şərti ilə sığorta tələbi və ya sığorta ödənişi sığorta hadisəsinin baş verməsindən keçən həmin müddət qədər vaxt ərzində yaranan itkilərə də şamil edilir.

12.5. Sığorta müqaviləsində şərtsiz gözləmə müddəti müəyyən edildikdə, sığorta tələbi və ya sığorta ödənişi sığorta hadisəsinin baş verməsindən keçən həmin müddət qədər vaxt ərzində yaranan itkilərə şamil edilmir.

12.6. Sığorta müqaviləsi qüvvədə olduğu müddət ərzində bir neçə sığorta hadisəsi baş verdikdə azadolma məbləği və/və ya gözləmə müddəti hər bir hadisə üzrə tətbiq olunur.

13. Riskin dərəcəsinin dəyişməsi

13.1. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində, Sığortalı, sığorta müqaviləsi bağlanan zaman Sığortaçıya bildirdiyi əhəmiyyətli halların dəyişməsi, həmçinin sığorta riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə bilən və ona məlum olan bütün digər hallar barədə Sığortaçıya dərhal məlumat verməlidir.

13.2. Sığortaçı sığorta riskinin artmasına təsir edən hallar barədə məlumatı əldə etdikdən sonra aşağıda göstərilən hərəkətləri etmək hüququna malikdir:

13.2.1. Sığorta müqaviləsinin şərtlərini və müddəalarını dəyişmək;

13.2.2. Əlavə sığorta haqqının ödənilməsinə tələb etmək və ya

13.2.3 Belə dəyişikliklərin baş verdiyi tarixdən sığorta müqaviləsinə xitam vermək.

14. Şərikli sığorta

14.1 Şərikli sığorta bir neçə sığortaçının aralarında bağladıkları müqaviləyə müvafiq olaraq, sığorta ödənişi üzrə öhdəlikləri bölüşdürməklə sığorta müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş sığorta risklərini eyni zamanda sığortalamaları ilə bağlı fəaliyyət və bununla əlaqədar yaranan münasibətlərdir.

14.2. Sığorta obyektini bir müqavilə ilə bir neçə sığortaçı tərəfindən sığortalana bilər. Bu müqavilədə hər bir sığortaçının razılaşdırılmış paylar əsasında hüquq və vəzifələrini müəyyən edən şərtlər olmalıdır.

14.3. Sığortalı qarşısında öhdəliyi öz payı miqdarında olmaqla şərikli sığortaçılardan biri sığortalı ilə münasibətdə bütün şərikləri təmsil edə bilər.

14.4. Müvafiq sığorta növü üzrə fəaliyyət göstərməyə icazəsi olmayan sığortaçı şərikli sığortada iştirak edə bilməz.

15. Sığorta müqaviləsinə əlavə və dəyişikliklərin edilməsi

15.1. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində sığortalı və sığortaçı, müqavilənin müəyyən şərtlərinin dəyişdirilməsi, həmçinin ona müəyyən əlavələr edilməsi barədə razılığa gələ bilərlər.

16. Sığorta müqaviləsinə xitam verilməsi

16.1. Sığorta müqaviləsinə aşağıdakı hallarda xitam verilir:

16.1.1 Müqavilənin müddəti bitdikdə;

16.1.2 Sığortalı müqavilə üzrə Sığortalı qarşısında öhdəliklərini tam həcmdə icra etdikdə;

16.1.3 Sığortalı sığorta haqqlarını müqavilə ilə müəyyən olunmuş müddətdə ödəmədikdə;

16.1.4 Sığortaçı, Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktları əsasında ləğv edildikdə;

16.1.5 Sığorta müqaviləsinin etibarsız hesab olunması haqqında məhkəmə tərəfindən qərar qəbul edildikdə;

16.1.6. Sığorta marağı artıq mövcud olmadıqda;

16.1.7 Sığorta predmeti artıq mövcud olmadıqda.

16.1.8 Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulan digər hallarda.

16.2. Sığorta müqaviləsinə Sığortalının və ya Sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verilə bilər.

16.3 Bu barədə tərəflər bir-birini, qanunla müəyyən edilən hallar istisna olmaqla, azı 30 (otuz) gün əvvəl yazılı surətdə xəbərdar etməlidirlər.

16.4 Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam vermənin nəticələri.

16.4.1. Sığorta müqaviləsinə sığortalının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığorta qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərclərini çıxmaqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqqlarını ona qaytarır;

əgər bu tələb sığortaçının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı sığorta haqlarını bütünlüklə sığortalıya qaytarır.

16.4.2 Sığorta müqaviləsinə sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə o, sığorta haqlarını bütünlüklə sığortalıya qaytarır; əgər bu tələb sığortalının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçının həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərcləri çıxılmaqla, müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını qaytarır.

16.4.3 Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqına bərabər və ya ondan çox miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, sığorta haqqı sığortalıya qaytarılmır.

16.4.4. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqından az miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, həmin sığorta haqqı sığorta məbləği ilə sığorta ödənişi məbləği arasındakı fərq miqdarında sığorta haqqının sığortalıya qaytarılması müvafiq olaraq bu maddənin 15.4.1-ci və 15.4.2-ci bəndlərində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

16.4.5. Sığorta müqaviləsi məhkəmə qərarı əsasında (sığortalı məhkəmənin qərarı ilə fəaliyyət qabiliyyəti olmayan hesab edilmişdirsə, yaxud onun fəaliyyət qabiliyyəti məhkəmənin qərarı ilə məhdudlaşdırılmışdırsa) xitam verilmiş hesab edildikdə, sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərclərini çıxmaqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını, bu maddənin 16.4.3.-cü və 16.4.4-cü bəndlərinin tələbləri nəzərə alınmaqla, sığortalının qanuni nümayəndəsinə qaytarır.

16.4.6. Keyfiyyətinə görə məsuliyyətin sığortalandığı məhsulun istehsalına və realizasiyasına dair lisenziya (icazə) ləğv edildikdə və həmçinin dayandırıldıqda və ya geri çağırıldıqda (bölmə C üzrə);

17. Tərəflərin hüquq və öhdəlikləri

17.1. Sığortalının aşağıdakı hüquqları var:

- 17.1.1 Sığorta hadisəsi baş verdikdə sığorta ödənişi almaq;
- 17.1.2. Sığortaçıdan sığorta müqaviləsi üzrə öhdəliklərin icrasını tələb etmək;
- 17.1.3 Sığortaçıdan kommersiya sirri olmayan, onun maliyyə sabitliyi ilə bağlı məlumatı istəmək;
- 17.1.4. Sığorta müqaviləsinə əlavə və dəyişiklik etmək;
- 17.1.5. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam vermək;
- 17.1.6 İtirilmiş şəhadətnamənin yerinə dublikatını almaq;
- 17.1.7. Mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hüquqlar.

17.2. Sığortalının aşağıdakı vəzifələri var:

17.2.1. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən, Sığortaçıya sığorta riskinin qiymətləndirilməsi üçün əhəmiyyətli olan və ona məlum olan hallar, həmçinin bu sığorta obyektinə bağlı bağlanmış və ya bağlanan sığorta müqavilələri haqqında məlumat verməlidir;

17.2.2. Ziyanın qarşısının alınması və azaldılması üçün bütün zəruri tədbirlər görməli, sığorta haqqını vaxtında ödəməli;

17.2.3 Sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortalı özünə məlum olan və sığortaçının müqavilədən imtina etmək, yaxud onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən bütün hallar barədə sığortaçıya məlumat verməlidir, riskin dərəcəsinin sonradan dəyişməsi barədə sığortaçıya məlumat verməli;

17.2.4. Sığorta müqaviləsi qüvvədə olduğu müddət ərzində sığorta müqaviləsi bağlanarkən Sığortaçıya bildirdiyi hallarda sığorta riskinin artmasına əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə biləcək əhəmiyyətli dəyişikliklər haqqında ona məlum olduğdan sonra dərhal Sığortaçıya məlumat verməlidir;

17.2.5. Sığorta hadisəsi faktının mövcudluğunu sübut etmək vəzifəsi Sığortalının üzərinə düşür və Sığortalı qanunvericilik və formalaşmış təcrübə ilə tələb olunan sənədlər də daxil olmaqla Sığortaçının bütün zəruri sənədlərlə təmin etməlidir;

17.2.6. Bu şərtlərin və sığorta müqaviləsinin müddəalarına riayət etmək;

17.2.7 Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində Sığortaçıya istehsal olunan (satılan, icra olunan) məhsulların keyfiyyətinə və istehsalat, həmçinin daşınma, saxlanma və realizasiya şəraitinə nəzarət etmək imkanını təmin etmək (bölmə C üzrə);

17.2.8. Sığorta hadisəsi baş verdikdə:

- sığorta hadisəsinin səbəblərinin, gedişinin və nəticələrinin araşdırılması üçün zəruri bütün tədbirləri görmək;

- dərhal, lakin hər bir halda 3 gündən gec olmayaraq (istirahət və bayram günlərindən başqa) məlumat faktını təsbit etməyə imkan verən mümkün olan üsulla bu haqda Sığortaçıya və səlahiyyətli orqanlara məlumat vermək;

- sığorta hadisəsi ilə bağlı ona qarşı irəli sürülən tələblər haqqında Sığortaçıya dərhal məlumat vermək;

- zərərin qarşısının alınması və ya təsirinin azaldılması və zərər vurulmuş şəxslərin həyatlarının xilas edilməsi üçün bütün mümkün və məqsədəuyğun tədbirləri görmək;

- imkanı daxilində Sığortaçının zərər dəymiş əmlaka (o cümlədən, torpaq sahələri və su mühiti) baxışın keçirilməsində və vurulmuş zərərin həcmünün müəyyən edilməsində iştirakını təmin etmək;

- sığorta hadisələri üzrə zərərin ödənilməsinə dair tələblər irəli sürüldükdə, Sığortaçıya məhkəmə və məhkəmədən kənar müdafiə bütün mümkün dəstəyi göstərmək;

- sığorta hadisəsinin səbəblərinin, gedişinin və nəticələri, vurulmuş zərərin xarakteri və həcmi haqqında mülahizə yeritməyə imkan verən bütün mümkün məlumat və sənədləri Sığortaçıya təqdim etmək;

- sığortaçı sığorta hadisəsi ilə bağlı həm onun, həm də Sığortalının maraqlarının müdafiəsi üçün öz vəkili və ya digər səlahiyyətli şəxsin təyin olunmasını zəruri hesab etdikdə - bu cür maraqların müdafiəsi üçün Sığortaçının göstərdiyi şəxslərə etibarnamə və ya digər zəruri sənədləri vermək. Sığorta hadisəsi ilə bağlı məhkəmədə Sığortalının maraqlarını təmsil etmək və ya digər şəkildə Sığortalının hüquqi müdafiəsini həyata keçirmək Sığortaçının öhdəliyi deyil, hüququdur. Sığortaçı məhkəmədə Sığortalının maraqlarını təmsil etməkdən imtina etdikdə, o, bu cür proseslərdə Sığortalının maraqlarını müdafiə edən vəkillərin xidmətlərinin ödənilməsi üzrə faktiki xərcləri Sığortalıya ödəməlidir. Bu cür xərclər sığorta müqaviləsinin müəyyən etdiyi məsuliyyət həddində ödənilir;

-sığortaçının razılığı olmadan, ödəniş verməmək, sığorta hadisəsi ilə bağlı ona qarşı irəli sürülən tələbləri qismən və ya tam qəbul etməmək, həmçinin bu cür tələblərin tənzimlənməsi üzrə hər hansı birbaşa və ya dolayı öhdəliklər qəbul etməmək;

- sığortalının mütəmadi ödənişlərini (renta) dayandırılmasını və ya azaldılmasını tələb etmək imkanı ortaya çıxdıqda Sığortaçıya bu haqda məlumat vermək və bu cür ödənişlərin dayandırılması və ya azaldılması üçün bütün mümkün tədbirləri görmək.

17.2.6. Mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələr.

17.3. Sığortaçının aşağıdakı hüquqları var:

17.3.1. Sığortalının bildirdiyi məlumatların düzgünlüyünü yoxlamaq;

17.3.2. Sığorta hadisələrinin qarşısında alınması üzrə Sığortalıya tövsiyələr vermək;

17.3.3. Sığorta hadisəsinin səbəb və hallarını müstəqil şəkildə araşdırmaq, zəruri hallarda sığorta hadisəsi faktı üzrə səlahiyyətli orqanlara sorğu göndərmək;

17.3.4. Sığortalı sığorta müqaviləsinin şərtlərini və bu şərtləri yerinə yetirmədikdə, sığorta müqaviləsinin icrasından birtərəfli qaydada imtina etmək və ya sığorta müqaviləsinə xitam verilməsini tələb etmək;

17.3.5. Riskin dərəcəsi dəyişdikdə, sığorta müqaviləsinin şərtlərinin dəyişdirilməsini tələb etmək;

17.3.6. Sığorta hadisəsi nəticəsində vurulmuş zərərin ödənilməsinə dair Sığortalının adından danışıqlar aparmaq və razılığa gəlmək;

17.3.7. Sığortalının maraqlarını məhkəmədə təmsil etmək və ya digər şəkildə sığorta hadisəsi ilə bağlı Sığortalının hüquqi müdafiəsini həyata keçirmək. Sığortalının hüququ onun öhdəliyi deyil.

17.3.8. Mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hüquqlar sığortaçının öz peşəkar fəaliyyəti nəticəsində Sığortalı (məsuliyyət riski sığortalanan şəxs), zərər çəkmiş üçüncü şəxs və onların əmlak vəziyyəti haqqında əldə etdiyi məlumatı açıqlamaq hüququ yoxdur. Sığorta sığortalının pozulmasına görə Sığortaçı pozulmuş hüquqların növündən və xarakterindən asılı olaraq mülki qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyır.

17.4. Sığortaçının aşağıdakı vəzifələri var:

17.4.1. Sığortalını sığorta qaydaları ilə tanış etməli;

17.4.2. Sığorta haqqı və ya onun birinci hissəsi ödənildikdən sonra Sığortalıya sığorta müqaviləsinin bağlanması üçün əsas olan sığorta şəhadətnaməsini (sığorta müqaviləsi vahid sənəd şəklində bağlanmadıqda) və sığorta şərtlərinin bir nümunəsini vermək (onlar daha əvvəl Sığortalıya verilməyibsə);

17.4.3. Bu qaydaların və sığorta müqaviləsinin müddəalarına riayət etmək;

17.4.4. Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallardan başqa, Sığortalı şəxsin əmlak vəziyyəti, o cümlədən kommersiya sirri olan məlumatları yaymamaq;

17.4.5. Sığorta hadisəsinin baş verməsi haqqında məlumat aldıqdan sonra zərərin tənzimlənməsi ilə bağlı məsələlərin baxılmasına başlamaq, sığorta hadisəsinin hallarını aydınlaşdırmaq, sığorta aktını tərtib etmək və zərərin həcmi müəyyən etmək;

17.4.6. Sığorta hadisəsi üzrə zəruri sənədləri aldıqdan sonra sığorta ödənişinin məbləğini hesablamaq və sığorta müqaviləsinin müəyyən etdiyi müddət ərzində sığorta ödənişini vermək (və ya əsas olduqda ödənişdən imtina etmək).

16.4.7. Sığorta hadisəsinin baş verməsi haqqında məlumat aldıqdan sonra:

- sığorta hadisəsinin baş verdiyi yerə baxış keçirmək, sığorta aktını tərtib etmək və Sığortalının təqdim etdiyi sənədlər əsasında zərərin həcmi müəyyən etmək;

- sığorta ödənişinin məbləğini hesablamaq;

- bu şərtlərlə müəyyən edilmiş müddətdə sığorta aktı və zərərin məbləğinin hesablanması əsasında sığorta ödənişini vermək.

17.4.8. Mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələr

18. Zərərin müəyyən edilməsi və sığorta ödənişinin verilməsi:

18.1. Sığorta hadisəsinin baş verməsinə, zərərçəkənin sığorta ödənişi almaq hüququna və Sığortalının (məsuliyyət riski sığortalanmış şəxsin) onu ödəmək öhdəliyinə, sığorta hadisəsi ilə daymış zərər və onun həcmi arasında səbəb-nəticə əlaqəsinin olmasına dair mübahisə olmadıqda, irəli sürülmüş tələblər təmin olunur və sığorta ödənişi məhkəmədən kənar qaydada verilir.

18.2. Bu halda zərərin və sığorta ödənişi məbləği Sığortaçı tərəfindən vurulmuş zərərin halları və nəticələri barədə səlahiyyətli orqanların (tibb müəssisələri, tibbi-əmək ekspert komissiyaları, sosial təminat orqanları və s.) sənədləri əsasında və həmçinin çəkilmiş xərcləri təsdiq edən arayışlar, hesablar

və digər sənədlər nəzərə alınmaqla müəyyən edilir. Sığorta ödənişinin məbləği müəyyən edilərkən, zəruri hallarda Sığortalı da dəvət oluna bilər.

Yuxarıda qeyd olunmuş sənədlərin əsasında Sığortaçının, Sığortalının (məsuliyyət riski sığortalanmış şəxs) və zərərçəkənin imzaladığı ödəniş dair razılaşma tərtib olunur.

Sığortaçı bu şərtlərdə göstərilmiş sığorta hadisələrinin baş verməsi nəticəsində dəymiş faktiki zərərin müəyyən edilməsi üçün müstəqil ekspertləri cəlb edə bilər.

18.3. Sığorta ödənişinin verilməsi üçün Sığortalı Sığortaçıya aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidir:

- Üçüncü şəxslərə zərərin vurulmasına səbəb olmuş sığorta hadisəsinin səbəblərini və mümkün nəticələri ehtiva edən ekspert komissiyası tərəfindən tərtib olunmuş qəza şəhadətnaməsi;

- Baş vermiş hadisə ilə bağlı Sığortaçıya qarşı irəli sürülmüş iddialar;

- Sığorta müqaviləsi üzrə Sığortaçının məsuliyyət həddinə daxil edilən sığorta hadisəsinin baş verməsi ilə bağlı ödənilməli məbləğləri ehtiva edən məhkəmə orqanının qərarı;

- Sığorta şəhadətnaməsi (sığorta müqaviləsinin əsli)

18.4. Sığorta ödənişinin məbləğinin aşağıdakılar daxildir:

18.4.1. Fiziki şəxsin səhhətinə zərər vurulması və ya onun ölümü halında:

- əmək qabiliyyətinin itirilməsi nəticəsində zərərçəkənin məhrum olduğu qazanc və ya dəymiş xəsarətin və ya səhhətə digər şəkildə zərər vurulmasının nəticəsində onun azalması;

- sağlamlığın bərpası üçün tələb olunan əlavə xərclər (gücləndirilmiş qidalanma, sanatoriya-kurort müalicəsi, kənar şəxsin qulluğu, protezləşdirmə, nəqliyyat xərcləri, ödənişli tibbi xidmət xərcləri və s.);

- zərərçəkənin saxladığı və ya ondan təminat alma hüququ olan əmək qabiliyyəti olmayan şəxslərin zərərçəkənin ölümü nəticəsində məhrum olduqları qazancın hissəsi;

- işçinin aldığı əmək haqqını nəzərə alaraq məhkəmənin qərarına əsasən onun varislərinə ödəniləcək aylıq təminat (Bölmə A təminatı üzrə)

- basdırılma xərcləri;

- ehtimal olunan sığorta hadisələri üzrə məhkəmə orqanlarında işlərin aparılması xərcləri;

18.4.2. Fiziki və ya hüquqi şəxsin əmlakına zərər vurulması halında:

- əmlakın məhv edilməsi və ya ona zərər vurulmasına səbəb olan birbaşa həqiqi zərər halında: əmlak tam məhv olduqda – köhnəlmə dəyəri çıxılmaqla, onun həqiqi dəyəri həcmində; qismən zərər dəyərində - onun sığorta hadisəsinə qədər olduğu vəziyyətə qaytarılması üçün tələb olunan zəruri xərclər həcmində;

- bu hadisə sığorta hadisəsi hesab edildikdə, halların və Sığortalının təqsirinin həddinin ilkin araşdırılması üçün məqsəduyğun xərclər;

- sığorta hadisələri üzrə işlərlə bağlı məhkəmə xərcləri;

18.5. Sığorta ödənişi sığorta hadisəsi üzrə bütün zəruri sənədlər alındıqdan və bütün maraqlı tərəflərlə onun məbləği razılaşdırıldıqdan və ya məhkəmənin (arbitraj məhkəməsinin) qərarı qanuni qüvvəyə mindikdən sonra Sığortaçı tərəfindən Sığortalının ərizəsi və sığorta aktı əsasında 15 günlük müddət ərzində (istirahət və bayram günləri xaric) ödənilir.

18.6. Şərikli sığorta zamanı - sığorta ödənişi əmlakın hər bir Sığortaçı tərəfindən sığortalandığı sığorta məbləğlərinin nisbətində uyğun şəkildə bölünür.

18.7. Azadolma tətbiq olunarsa - sığorta ödənişi azadolma miqdarı çıxılmaqla verilir;

18.8. Sığorta şəhadətnaməsi üzrə sığorta ödənişlərinin ümumi miqdarı sığorta məbləğini aşdırməz.

19. Subroqasiya

19.1. Bu şərtlərə əsasən iddia və ya məhkəmə işi üzrə ödəniş halında sığortaçı bu cür ödəniş həddində ödəniş üzrə sığortlının bütün təminat hüquqlarına dair reqres hüququ əldə edir və bu cür hüquqları sığortalının adından təqib və tətbiq edə bilər və istər şirkətin ödəniş verməsindən əvvəl, istərsə də sonra bu cür hərəkətlər zəruri olduqda, sığortalı sığortaçıya tələb olunan bütün məqsəduyğun köməkliyi və əməkdaşlığı göstərir, o cümlədən tələb olunan bütün sənədləri imzalayır və hər hansı hüquqların müdafiəsi üçün zəruri ola biləcək hər şeyi edir, o cümlədən sığortaçının sığortalı adından etibarlı iddia qaldırmasına imkan verilməsi üçün zəruri olan hər hansı sənədləri imzalayır. Sığortalı həmin hüquqlara xələl gətirən heç bir şey etmir. Sığortaçı ümumi ödənişindən artıq əldə edilmiş məbləğ bu cür əldə etmə ilə bağlı sığortaçının xərcləri çıxılmaqla sığortalıya ödənilir.

20. Ödənişdən imtinanın əsasları

20.1. Sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsindən aşağıdakı hallarda imtina edir:

20.1.1. Sığortaçının hadisənin səbəblərini və (və ya) dəyən zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması ilə əlaqədar olaraq onun mənafeləri əhəmiyyətli dərəcədə pozulduqda;

20.1.2. Müqavilə ilə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, hadisənin baş verməsinin səbəbi təminata istisna hesab olunan halların nəticəsi olması;

20.1.3. Sığortaçının sığorta hadisəsinin baş verməsi səbəblərini araşdırmasına sığortalı tərəfindən maneçilik törədilməsi;

20.1.4. Bu qaydaların 19.2-ci maddəsi nəzərə alınmaqla, sığorta predmeti, həmçinin sığorta olunan şəxs və (və ya) Sığorta hadisəsi barəsində sığortalının sığortaçıya qəsdən yanlış məlumat verməsi nəticəsində sığortaçının sığorta riskini qiymətləndirmək, həmçinin sığorta hadisəsinin səbəblərini və (və ya) dəyən zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması;

20.1.5. Baş vermiş hadisənin qanunvericiliyə və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta hadisəsi hesab edilməməsi;

20.1.6. Sığorta hadisəsinin sığorta haqqı və ya onun hər hansı bir hissəsinin qanunvericilikdə və ya müqavilədə nəzərdə tutulmuş ödənilməsi müddəti başa çatdıqdan 15 gün sonra, bu qaydaların 8.5.1 -ci maddəsində nəzərdə tutulmuş halda isə sığortaçının müəyyən etdiyi müddətin başa çatmasından 3 gün sonra baş verməsi halında sığorta haqqı və ya onun müvafiq hissəsi ödənilməmiş olduqda;

20.1.7. Sığorta qaydalarında nəzərdə tutulmuş digər hallarda.

20.2. Bu qaydaların 17.2.3-ü maddəsində nəzərdə tutulmuş məlumatların yanlışlığı sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortaçıya məlum olduqda və ya sığortalı yanlış məlumatların verilməsində təqsirli olmadıqda, sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsindən imtina üçün yanlış məlumatın verilməsi faktına əsaslanma bilməz.

21. Tərəflərin məsuliyyəti

21.1 Bu qaydaların şərtlərinin yerinə yetirilməməsinə və ya lazımı qaydada yerinə yetirilməməsinə görə tərəflər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

22. İş sirlərinin gizli saxlanması

22.1 Sığortaçı, Sığortalıya aid öyrəndiyi və ya iş prosesində öyrənəcəyi iş sirlərini gizli saxlamadığı halda sığortalıya dəyən maddi və ya mənəvi zərəərə görə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyır.

23. Mübahisələrin həlli qaydası

23.1. Bu qaydalara əsasən bağlanmış sığorta müqaviləsindən irəli gələn bütün mübahisələr ilkin olaraq danışıqlar yolu ilə pretenziya qaydasında, tərəflər arasında razılığa gəlinmədiyi təqdirdə isə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq olaraq məhkəmələr vasitəsilə həll edilir.